

Tartu Linnavolikogu

19.05.2022 nr 1-5/09906

**Vastus arupärimisele Tartu linna valmisolekust
ohuolukorraks**

Tartu Linnavolikogu liige Silver Kuusik esitas linnavalitsusele arupärimise, mis käsitles linna valmisolekut erinevateks hädaolukordadeks.

Arupärimisele vastamiseks on esmalt oluline selgitada kriisireguleerimise, sealhulgas hädaolukorraks valmistumise ja hädaolukorra lahendamise ning elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamise põhialuseid.

Kriisireguleerimise aluspõhimõte on, et iga asutus ja isik vastutab oma valdkonna kriisireguleerimise ülesannete täitmise eest. Oma põhitegevusega seotud ülesandeid tuleb igapäev täita ka hädaolukorra ja eriolukorra ajal ning hädaolukordade ennetamisel, nendeks valmistumisel ja nende lahendamisel tuleb teha omavahel koostööd ning pakkuda üksteisele abi.

Riigi kriisireguleerimispoliitika väljatöötamist ja selle elluviimist juhib Vabariigi Valitsus. Kriisireguleerimist regionaalsel tasandil juhib Päästeamet. Kohaliku omavalitsuse territooriumil koordineerib kriisireguleerimist omavalitsusüksuse kriisikomisjon.

Vabariigi Valitsuse 3. detsembri 2015. a istungil otsustati elanikkonnakaitse rakkerühma moodustamine, mille ülesandeks oli Eesti elanikkonnakaitse kontseptsiooni koostamine ja selle raames eri asutuste elanikkonnakaitsealaste ülesannete jaotuse välja töötamine ning konkreetsete tegevustega sidumine.

Elanikkonnakaitse rakkerühma loomisel seati eesmärgiks suurendada elanike teadlikkust võimalikest kriisiolukordadest ning parandada nendega toimetuleku oskusi ja valmisolekut nendeks ning tagada eri asutuste koostöös elanike kaitse. Selleks rõhutati vajadust kokku leppida terviklikus lähenemises elanikkonna kaitsele ning eri osaliste rollides ja vastutuses elanike kaitsmisel mistahes üleriigilise mõjuga kriisiolukorras, milleks võib olla tsiviilkriis (näiteks loodusõnnetus, katastroof), terroristilik tegevus või sõjaline konflikt.

Valminud [elanikkonnakaitse kontseptsiooni](#) eesmärk on anda laiaulatuslik ülevaade lahendustest, mis praeguste ohtude korral elanikkonda kaitseks. Kuna tagajärgede ulatus ja tõenäosus muutuvad ajas, siis võib kasutatavate lahenduste valik eri ajal olla erinev. Soovitame kõigil nimetatud dokumendiga tutvuda. Samuti soovitame tutvuda [Päästeameti elanikkonnakaitse plaaniga](#) aastateks 2022-2023.

Vastused arupärimises esitatud konkreetsetele küsimustele on aga järgmised:

1. Kas linnal on olemas varjendid? Kui jah, siis mis seisukorras need on ja kui palju inimesi need mahutavad?

Tartu linnal koheselt kasutatavaid spetsiaalseid varjendeid ei ole. Küll aga toimub praegu Päästeameti ja linna koostöös avalike varjumiskohtade kaardistamine. Oleme Päästeameti palvel kaardistanud linna omandis olevad hooned (koolid, lasteaiad ja äriruumid), millel on varjumiskoha tingimustele vastav maa-alune korrus. Neid hooneid paikneb igas linnaosas.

Kaardistatud on hooned, kus maa-alune korrus on suurem kui 100 m² ja kuhu saavad varjuda inimesed, kellel endal selleks võimalus puudub.

2. Kas linnal on olemas õhuhäiresüsteem? Kui ei, siis millal on plaanis see hankida ja paigaldada? Milliseid teavituskanaleid (nt ohusõnumeid igale piirkondlikule mobiilile) on plaanis veel kasutada?

Õhuhäiresüsteemi ohuteavituseks Eestis toimival kujul üheski omavalitsusüksuses ei ole. Tartu raudteejaamas on õhusireen sealt lähtuvast ohust ohualasse jäävate inimeste teavitamiseks.

Eestis õhuhäiresüsteemi välja arendamine on Päästeameti korraldada ja lähieesmärgiks on teha seda vähemalt suuremates linnades. Tartu linn on sellesse arendusse kaasatud ühe prioriteetse omavalitsusena ja linnavalitsus panustab sellesse projekti maksimaalsel võimalikul moel. Kaasaegse õhuhäiresüsteemi väljaarendamiseks on linnavalitsuse ja Päästeameti esindajad juba kohtunud ka ühe õhuhäiresüsteemi pakkuva rahvusvahelise ettevõtte esindusega, et paremini mõista, millised võimalused üldse on täna õhuhäiresüsteemi väljaarendamiseks. Päästeameti esialgne plaan on õhuhäiresüsteemi hange välja kuulutada septembris.

Linn kasutab inimeste teavitamiseks kõikvõimalikke kanaleid, et teavitamise kandepind oleks võimalikult lai (linna sotsiaalmeedia kanalid, infotelefon, otsepost jm). Vastavalt hädaolukorra seadusele on kõigil massiteabevahendi valdajatel ja elektroonilise side ettevõtjatel kohustus avaldada või edastada muutmata kujul ja tasuta teade hädaolukorra ohu, hädaolukorra ja selle lahendamise kohta, sealhulgas teade eriolukorra väljakuulutamise, muutmise või lõpetamise kohta, ning käitumisjuhiseid.

3. Millised on evakuatsiooniteed võimaliku rünnaku korral? Mis juhtub, kui need halvata?

Sellist infot, millised evakuatsiooniteid rünnakute korral kindlasti kasutatakse, ei ole võimalik ette öelda. Kasutatavad evakuatsiooniteed määratakse arusaadavalt sõltuvalt sellest, millises suunas on kõige ohutum liikuda. Ohutud liikumissuunad määrab kaitsetegevusi korraldav asutus/üksus. Linn on omalt poolt kaitsevæele selleks vajalikud alusandmed edastanud.

4. Milline on kortermajade valmidus tagada pikaajalise elektrikatkestuse korral vesi, sh joogivesi, soojus ja kanalisatsioon?

Nii Päästeamet kui linn on korraldanud teavitustegevusi korteriühistutele kriisideks valmisoleku tõstmiseks, sh kuidas toimida ulatusliku elektri-, vee- või küttekatkestuse korral. On aga tõsiasi, et korteriühistutel ei ole hetkel suuri veevarusid või piisavalt võimsaid generaatoreid pikaajaliseks katkestuseks. Kui mõne elutähtsa teenuse katkestuse korral ei ole võimalik inimestel enam koju jääda, on linn selleks kaardistanud ja ette valmistanud evakuatsioonikohad (spordihooded).

5. Kas on kaardistatud kortermajade keldrite olukorrad (õhu, vee, kanalisatsiooni, soojuse, valguse ja side olemasolu) ja mahutavus võimaliku rünnaku korral?

Linnal ei ole ülevaadet kõikide kortermajade keldrite seisukorra kohta. Üldjuhul on Annelinna tüüpkorterelamute keldrites olemas loomulik ventilatsioon ja võrguelekter (valgustuse näol). Elektripistikud üldjuhul puuduvad (kui ühistu neid eraldi paigaldanud ei ole). Sellisel juhul on võimalik voolu saada hoone elektrikilbist. Elamu soojatorustikud kulgevad keldrites, mistõttu on keldriruumid soojad (tavapäraselt on keldrite sisetemperatuur 10-15 kraadi). Ka veetorustikud kulgevad keldrites ning õhutuskraanide kaudu on võimalik saada tarbevett joogiks ja pesemiseks. Keldrites puuduvad üldjuhul kanalisatsiooni kasutamise võimalused aga kuna keldreid läbivad kanalisatsioonipistikud, on võimalik need rajada.

Arvestades, et leibkondade suurus on tavapäraselt 1-4 inimest, siis üldjuhul on võimalik mahutada sama maja elanikud kortermaja keldrisse. Seda aga ainult eeldusel, et keldriruumid ei ole täis tarbetuid asju või suuremõtmelisi jäätmeid.

6. Milline on linna võimekus tagada varustushäirete puhul elanikele elementaarne toiduabi? Toiduainete varustuskindlusega seotud tegevusi korraldab riik (riigi tegevusvaru). Linnal eraldi toiduvarusid ei ole. Oleme aga kaardistanud Tartus peamised toidutootjad (nt Salvest), kellega koostöös vajalikku toiduabi korraldada.

7. Kuidas tagab linn ohu korral avalike veevõtukohtade töökorras oleku ja nendele ligipääsu?

Veevarustuse tagamine on AS Tartu Veevärk kohustus ja ülesanne. AS Tartu Veevärk on Tartus elutähtsat teenust osutav ettevõtte, kellele on toimepidevuse tingimused seadnud nii riik kui Tartu linn ning kes peab tagama veega varustamise katkematu toimimise. Linnal toimub vee-ettevõttega selles osas regulaarne suhtlus.

AS-l Tartu Veevärk on 3 avalikku veevõtu kohta / kraani (Raekoja plats, Kүүüni tn ja Rooski ja Pika tn nurgal) aga ka sinna tuleb vesi tsentraalse veevõrgu kaudu. Selle toimimise tagamiseks on vee-ettevõtjal mitu erinevat stsenaariumi (nende toimepidevuse plaani kohaselt):

- elektrikatkestuse puhuks on soetatud piisav hulk generaatoreid (300-550 kVA 4 tk), et nt üldise elektrikatkestuse korral teenus vähemalt 2-3 päeva üleval hoida;
- kui mõni puurkaev läheb rivist välja või ei ole kasutatav, siis võetakse kasutusele reservpuurkaev(ud);
- ühe põhjaveekihi reostumise korral reservpumpade kasutamine teisest põhjaveekihist;
- joogivee tagamine tsisternautodega.

8. Kas linnal on plaanis korraldada elanikele tsiviilkaitsekoolitusi?

Jah, on. Viimane selliseks õppuseks oli evakuaatsioonialane kriisiõppus novembris 2021, kuhu olid kaasatud Naiskodukaitse vabatahtlikud ja väiksem hulk linlasi. Elanike suuremahulisem õppusesse kaasamine ei olnud seekord kahjuks võimalik koroonaviiruse laialdase leviku tõttu. Järgmine selline õppus on planeeritud toimuma 2023. aastal.

Samas on oluline silmas pidada, et lisaks riigi või kohalike omavalitsuste korraldatud tegevustele lasub ka üksikisikul kohustus läbi mõelda enda valmisolek kriisiolukordades hakkamasaamiseks. Iseseisev hakkamasaamine, eriti ulatusliku kriisi korral, on väga oluline, kuna sellisel juhul on abi kohale jõudmine niikuinii tavapärasest aeganõudvam. Mida paremini on kriisiks valmis üksikisik, perekond ja kogukond, seda paremini on valmis ühiskond tervikuna.

9. Kas linna territooriumi koolides on õpilastele õpetatud elementaarseid ellujäämisvõimalusi võimaliku ohu korral?

Jah, on. Kõikidel koolidel on kohustuslik vähemalt 1x õppeaasta jooksul läbi teha evakuaatsiooniõppus. Lisaks viib Päästeamet elanikkonnakaitse asutusena koolides läbi ennetusalaseid tunde/koolitusi, mis sisaldavad ka õpet, kuidas erinevates ohuolukordades hakkama saada. Linnavalitsuse ja Tartu Kiirabi koostöös korraldatakse kõikidele põhikooli lõpetajatele esmaabi- ja elustamisõpe.

Juhime siinjuures tähelepanu sellele, et ka lapsevanematel on kohustus kodus lastele selgitada, kuidas ja mis on nende pere tegevused võimaliku ohu korral.

10. Milline on meditsiinisüsteemi ja päästeameti võimekus olukorras, kus juurdepääsuteed on tõkestatud, nt Tartu sillad on muudetud kasutuskõlbmatuks?

Mõlemal pool jõge on päästekomandod Lõuna päästkeskusel (Aleksandri tn ja Jaama tn) ning Tartu Kiirabil (Riia tn ja Jaama tn) kiirabijaam. Seega, kui sillad ei ole ületatavad, on neil operatiivteenistustel jätkuvalt valmisolek reageerida ja väljakutsele/sündmuskohale sõita.

Selgitame lisaks, et Politsei- ja Piirivalveameti eestvedamisel viiakse ellu Euroopa Liidu poolt rahastatud projekti "Mitmeotstarbelise meditsiinikopteri võimekuse väljaarendamine", mille eesmärgiks on tervishoiuteenuste kättesaadavuse parandamiseks tagada üleriigiliselt mitmeotstarbelise meditsiinikopteri ööpäevaringne saadavus. Projekti üheks osaks on kopteriplatside rajamine Eesti nelja haigla juurde, sh ka Tartu Ülikooli Kliinikumi juurde.

11. Milline on linna plaan tagada inimestele esmaabi keemiarünnaku (nii õhus kui vees) korral?

Linn ei ole sellises olukorras hädaolukorra lahendamist korraldavaks asutuseks ja linnal endal selleks erivalmisolekut ei ole. Konkreetsed tegevused on kirjas pädevate asutuste hädaolukorra lahendamise plaanides.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Klaas

linnapea